

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no. Maij.

Feria quinta in cena domini de missa. Sermo. lxxvij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

Feria. V. in cena dñi. Sermo LXVII

¶ Feria quinta in cena dñi. de celebra-
tione misse ac eius significatione: nec-
non et illius auditione. Sermo. lxxvii.

Sacrificate sa-

crificiū iusticie: et spera-
te i dño. Illuminati p-
phete vba sunt ista ps.
liij. Possunt ac debent
oēs fideles sperare fructū se-
foie suscepturos ex frequenti oblatio-
ne sacrificij immaculati dei nostri iesu xpi:
qui quotiescunq; misse debite celebra-
tur offertur p̄ priuis atq; defunctis. Et
ly nō oēs esse possunt parati semper et
quotidie sanctissimum sacm suscipere:
veruntū nō priuant suauissimo ei fru-
ctu cum assistunt fideliter et deuote qñ
a sacerdotib; p̄lecrat. Vñ Aug. de pse.
di. ij. in. c. vt quid. ait: Ut qd paras de-
te aut ventrē crede et manducaſti. Qñ
autē pleriq; cor habētes aridū et inde-
uotum negligenter suo tpe ad missas
audiēdas cōueniunt: aut illas audiūt
minus reuerēter: iccirco in hoc sermo-
ne de missa loquemur: ad quā nos in-
uitat. ppheta in v̄bis p̄positis: exhor-
tans etiam eos qui non sunt sacerdo-
tes vt velint adesse in celebratione tā-
ti mysterij: sperantes ob id cōsequi co-
pioſa munera gratie dei. De missa itaq;
tractaturi tria mysteria principalia
declarabimus.

Primum erit de celebratione.

Secundum de significatione.

Tertium de auditione.

¶ Triplex regula est obseruanda in
celebratione misse: scilz loci temporis:
et modi.

Laplin. j.

Primum mysterium de missa
declarandum est de eius cele-
bratione. Nā ly vt ait Du-
go. lib. de sacris. Missa nil
aliud est q̄ consecratio eu-

charistie: q̄ ideo dicitur missa: q̄ mittit ho-
stia v̄ oblatio. Vel sicut dicit magr di.
xij. q̄rti. Missa dicitur: q̄ mittitur celestis
missus: q̄ vt expōit Inno. est magni cō-

silij angel; Iste in quā mittit ad cōse-
crandū: q̄ ille est sacerdos invisibilis do-
min; iesus xps q̄ p̄secrat et cōficiat hoc
sacm vbiq; cōficiat. Vel dicitur missa
q̄ p̄plus fidelis p̄ ministeriū sacerdos
tis pces et vota et oblationes deo mit-
tit. Et celebranda est cum obseruatio-
ne triplicis regule.

Prima est loci.

Secunda temporis.

Tertia modi.

¶ Prima regula obseruanda in celebra-
tione misse est loci. Ut enī inq̄t Rich.
in. liij. di. xij. ar. ij. q. j. Eōter nō licet
missas celebrare in loco nō sacro: q̄ sic
instituit ecclia. vt p̄z de pse. di. j. c. si-
cut. c. missaz. c. hic ergo. et c. null; p̄sby-
ter. Cuius institutiōis rō fuit: q̄ i sacra-
mento altaris qd in missa p̄secrat: con-
tinet ille q̄ est summe sc̄us et totū nre
sanitatis cā effectiue inq̄atū deus: et
memorie inq̄atum hō. In casu tamē
magne necessitatis p̄mittunt iura cele-
brari in loco non sacro: si tñ tabula sit
cōsecrata: ceteraq; sancta mysteria ad
illud officij p̄inētia ibi affuerint sicut
cum ecclie oēs fuerint incēse: vel cum
hoies essent in itinere: vel cum adesset
alia aliq̄ legitima et rōnabilis causa: in
q̄b; casib; cū licētia epi celebrare licet
in loco nō sacro. Eōcedit tñ fra. tribus
predicatorib; et minorib; erigēte legiti-
ma cā vtputa duz essent p̄dicātes: hū
dei in publicis cāpis vel plateis: aut i
silib; celebrare cū altari viatico absq;
licētia ab epo postulata vel ipetrata:
quod p̄z eē de p̄uile. et p̄uile. excef. c.
in his. vbi sic habet: In his q̄ ad cultū
diuinum facere dignoscunt non mali-
gna: sed benigna esset potius interpre-
tatio faciēda. Vñ mirari cōp̄ellimur
q̄ cū fratrib; predicatorib; et minorib;
durerimus indulgendum: vt vbiq; q;
fuerint sine parrochialis iuris p̄iud-
icio: cū altari valeāt viatico celebrare.
Quidā nimis stricte interpretādo in-
dulgentiā nostrā nitunt asserere q̄ per
eā dicunt fratres p̄ter p̄elatoz alic;

Seria. V. in cena dñi.

sum facere hoc non possunt: ppter qđ
eos celebrare iuxta indulgētia aposto-
lica nō pmittūt. Cū aut̄ nihil eis con-
ferret memorata indulgentia: sine qua
prelatis annuentib⁹ id liceret eisdem
fraternitati tue mandam⁹ q̄ten⁹ inter
pretatiōe h̄mōi reprobata: dum tñ ab
alijs q̄ iuri parochiali pueniūt: proz-
sus abstineant: datā eis sic licētia cele-
brandi auctoritate nostra non differas
publicare: ita qđ dicti fratres aliquam
ex indulgētia nostra videant̄ in hoc gra-
tia cōsecuti. hec ibi. Que d̄ba sunt. Ho-
nonij tertij. Et sicut in loco sacro vt di-
ctū est cōmuniter missę sunt celebrāde:
ita etiā celebrari debēt sup altari cōse-
crato. Notādū tñ fm Ric. vbi. s. q. ij.
qđ ante tēpus Siluestri celebraret su-
per altare ligneum: quod cito poterat
transferrī: quia ppter persecutiōe nō
erat fidelib⁹ certus locus ad manēdū:
tñ postea instituit ecclesia vt celebraret
sup altare lapideū. Uñ de d̄se. di. s. i. c.
altaria. d̄. Altaria si nō fuerit lapidea
chūsmatis vntiōe nō cōsecrent. Cui⁹
ratio fuit: qđ altare debet esse de mate-
ria forti: qđ cōsecrari debet ⁊ ideo non
debet esse de terra. Et qđ in ecclesia de-
bet esse copia altariū: vt hoc mysteriū
frequentef: ideo altare non debet esse
de auro vel de argēto: que nō faciliter
possunt haberi. In veteri autē lege qđ
non sic multiplicabantur altaria: nihil
opus erat si de auro fierent. Cōuenien-
tius etiā est altaria fieri de lapide qđ
de ligno ppter significatiōe: qđ vt di-
cit glo. in. d. c. altaria. Altare significat
xpm: qui d̄r petra. Sed occasiōe dicto-
rū apđ multos dubitat. Utrū celebrās
sup altare nō cōsecratū aut fractum sit
irregularis: Et r̄idet Ric. vbi. s. ar.
iij. q. ij. qđ non: eo qđ irregularitas est
de iure positio: hoc nō est in iure po-
sitū. Scienter tñ celebrans super alta-
re nō cōsecratū grauter peccat etiā si
hoc faciat ex ignorātia crassa: quāuis mi-
nus grauter qđ si hoc faceret scienter
qđ ecclesia ordinat sup altare conse-

cratū debere celebrari: vt p̄ de d̄se. ad.
s. c. eccle. ⁊ ex de d̄se. eccle. vel alia. c. i.
⁊. c. qđ in dubijs. Secōda regula serua-
da in celebratiōe missę d̄r t̄pis. De quo
sciendū fm Ric. vbi. s. ar. ij. q. iij. qđ
qđ hoc sacm̄ ptinet ad t̄pus gratie qđ
p̄ diē significat. iuxta illd apli Rom.
iij. Non p̄cessit dies aut̄ appropinqua-
uit: ideo cōiter loquendo missa debet ce-
lebrari in die artificiali ⁊ nō in nocte:
incipiēdo diē artificialē nō tñ ab orie-
su solis sup orizontē nostrū: sed ab illa
parte t̄pis qua p̄t p̄p̄di esse sup or-
izontē nostrū aliqua aeris illustratiōe p̄
aliquos radios solis: qđ illustratiō est
manifestatiō solis orituri. In nocte tñ
natiuitat̄ dñi media nocte v̄l circa illā
horā celebrat̄ missa ⁊ antiquitus cele-
brabat̄ in principio noctis resurrectio-
nis. Et hoc ppter priuilegiū illarū no-
ctiū. Et hoc d̄r de d̄se. dist. s. in. c. nocte
sancta. Nocte sc̄ta natiuitatis dñi sal-
uatoris missas celebrant̄ presbyteri ⁊
hymnū angelicū in eis solēnter decan-
rent: qm̄ etiā eadē nocte ab angelo po-
stob̄ est nūciatus. Et subito facta est
cū angelo multitudo celestis exercitus
laudatiū deū ⁊ dicētiū: Gloria in excel-
sis deo ⁊ in terra pax hoib⁹ bone volū-
tatis. de hoc Ric. vbi. s. q. iij. Quare
aut̄ celebrant̄ tres missę in die natalis
dñi. rō est fm Archi. in tractatu quem
fecit de offi. eccle: q̄vna missa sc̄z ante
diē significat t̄pis ante legē qñ eramus
in tenebris. Secōda missa in aurora fiḡt
t̄pis sub lege qñ nōdū plena dei cogni-
tiō habebat. Tertia in diē fiḡt t̄pis gr̄e
qñ iā plena cognitio h̄t. De hora autē
missę sciēdū ē qđ instituta est fieri cōiter
trib⁹ horis sc̄z hora tertia sexta ⁊ nona:
Celebratiō enim missę est memoriāle
passionis xpi: qđ fm Aug. in li. de cons-
cordia euāgelistar̄. crucifix⁹ fuit hora
tertia linguis iudeor̄: hora sexta mani-
bus militū ⁊ hora nona expirauit. Cō-
suetudo tñ est vt nō dicat̄ solēntis missę
sa hora nona: nisi in dieb⁹ ieiunior̄: ⁊
maxime qñ episcopi faciūt: v̄l diuina

nes. Misse aut priuare dici possunt ab auro: a vscq ad sextam. hec Rich. d. q. iij. Sed dubitū ouit apud plerosq̄ q̄re ī parasceue nō celebrat missa: Et respō detur q̄ id rationabiliter fit: q̄ dupl̄ representat ab ecclia passio xpi. Uno modo in quātū fuit in xpo fm̄ se et ab solute vt moueant cora eoz ad com̄ passionē: et q̄ ipsa dies in qua passus fuit ipsaz passionē satis efficaciter representat statuit ecclia vt illa die non consecret corpus xpi: sed q̄b̄ in prece denti die reseruatū est sumatur. Sanz guls tñ non reseruat ppter effusionis periculū. Quia aut effectus passionis illius seu in fluetie ad nos cōtinue pueniūt seu in nos descendunt: ideo statuit ecclia vt excepta die p̄dicta quotidie in ecclis missis celebret. ¶ Tertia regula seruanda in celebratione misse dicitur modi: qui p̄siderat aut respectu calicis: aut respectu iuminis: aut respectu indumentoz. Si respectu calicis: tunc aduertendum est. vt dicit Rich. ar. ij. q. s. q̄ nō licet celebrare ī calice lapideo ppter eius ineptudinē: necligneo ppter eius humiditatem: nec vitreo ppter fragilitatem: nec ereo vel de auricalcho: q̄ ob vini virtutem eruginē colligeret et vomitum prouocare posset: sed debz esse calix de auro vel de argēto. Et si quis tam pauper est q̄ non possit habere calicē aureum vel argēteū: habeat stagnēū. vt p̄t̄ ex p̄esse de p̄se. di. s. c. vasa. r. c. calix. Secūdo cōsiderat modus in celebratione misse respectu iuminis. Nam sacerdos nō debz celebrare sine igne seu lumie. Et hoc p̄mo ppter ecclie cōstitutionē: que reppendit celebrātes sine igne. ex de cele. missa. c. vltimo. Secūdo propter ipsius ignis significatiōē. Significat enī dilectiōis feruorē p̄ quē xps p nobis passus hoc sacm̄ instituit. Etia enī lumē et calor significant q̄ sacramētū operatur in celebrante digne et suscipiente augmētū illuminationis in intellectu: et feruorē et charitatē in

affectu. Tertio cōsideratur modus celebrandi respectu indumentoz. Nulli vtiq̄ celebrare d̄z sine vestibus ab ep̄o b̄ndictis: de qb̄ sic d̄r de p̄se. di. s. c. ye stimēta. Vestimēta ecclie quibus d̄no ministrat: et sacrata esse debent et honesta: quibus in alijs v̄sib̄ nō debēt frui q̄ ecclesiasticis et deo dignis officijs: q̄ nec ab alijs debēt contingi aut offerri: nisi a sacratis hoib̄: ne vltio q̄ Balthasar regē percussit sup hoc transgrediens res v̄ciat et corruere eos faciat ad imā. Et vt dicit glo. in. c. sequēti. sup verbo pollunt. Et veste alicui d̄ne vel alterius nō debet fieri casula vel aliz ornatus ecclie. Que aut et quot sint vestes ille q̄ requirunt ad celebrationē misse refert Inno. in li. de offi. misse. pre. s. c. r. di. Ser sunt indumenta cōia ep̄is et presbyteris: videlicet amictus: alba: cin gulus: stola: manipulus: et casula. In multis tñ locis inualuit consuetudo vt cingulus non benedicat. Quicunq̄ ergo celebraret sine h̄mōi vestib̄ grauer peccaret. Sint ergo sacerdotes diligētes et solliciti ne omittant qc̄p̄ de his que ordinata sunt ab ecclia.

¶ Illorū q̄ requiruntur in celebratione: quedā significāt pertinentia ad incarnationē: quedā ad passionem: q̄dā nō ad resurrectionem. Caplm. ij.

Secundūz mysterium de missa declarandum est de eius signi

ficatiōe. In quo videre debemus quid significant illa q̄ requiruntur ad missa celebra

tiones vltra ea que requirunt ad essentia sacri. Et r̄ndet Rich. vbi. s. ar. iij. q. iij. q̄ per illa significantur tria.

Primo q̄dā p̄tinetia ad incarnationē

Secūdo q̄dā p̄tinetia ad passionem.

Tertio q̄dā p̄tinetia ad resurrectionē

¶ Primo significantur quedam pertinentia ad incarnationem et natiuitatem xpi. Nam sacerdotis calciatio: incarnationis est rep̄ntatio. In p̄sona enī filij dei d̄r ī ps. cvij. In idumēā extēdas calciamentū meū. et humanā naturā

Seria. V. in cena dñi.

quā assumā. Unde sacerdos cū xpm re-
 presenter: missas nō debz dicere discal-
 ciat. Amictus in capite representat di-
 uinitatē amictus humanitate. Caput
 em̄ xpi est deus. Alba camisia nouita-
 tē vite significat: quā xps habuit & do-
 cuit & tribuit in baptismo. Zona siue
 singul⁹ significat xpi iusticiā. iuxta illd
 ppheticū Esa. xj. Et erit iusticia cingu-
 lum lūboꝝ ei⁹. Manipulus positus in
 leua p quā vita presens designatur: si-
 gnificat qd xps in via manipulū porta-
 uit virtutū & meritōꝝ. Stola q̄ collo
 sacerdotis incūbit: significat obediē-
 tiā quā xps ppter salutē humani gene-
 ris subiit factus obediēs vsq; ad mor-
 tem. Casula que alijs vestimētis super-
 ponit: xpi charitatē significat que oēs
 alias virtutes excellit. Introitus sacer-
 dotis ad altare aduentū xpi significat:
 & introitus misse desiderū aduēt⁹ ei⁹
 significat. Et ideo in missa solenni non
 debet intrare sacerdos quousq; incept⁹
 sit introitus misse: q; ante xps fuit desi-
 derat⁹ q̄ veniret. Et q; in aduentu xpi
 fuit aperta vena misericordie: ideo post
 introitus subdit. Kyrie eleyson: qd in-
 terpretat dñe miserere: qd nomies dñi:
 cōputādo ibi: Chyste eleyson. vt p mi-
 sericordiā xpi nouē associemur ordini-
 bus angeloz. Post hoc subiūgit. Gloria
 in excelsis deo. ad repñtandū hymnū
 quē angeli postobū nato dño concine-
 runt: quem sacerdos inchoat: quia an-
 gelū magni consilij representat. Et cho-
 rus cōtinendo prosequit: q; subito fa-
 cta est cū angelo multitudo militie ce-
 lestis laudariū rē. Orationes autē que
 subsequuntur representant orationes
 quas xps post suā natiuitatē fecit pro
 populo. Epistola que premitit euāge-
 lio significat predicationē precursoris
 baptiste. Graduale significat lamentū
 penitētie: q; Iohānes penitentiā pre-
 dicabat. Et q; post luctum sequit con-
 solatio. iuxta illd Math. v. Beati qui
 lugent: qm̄ rē. Ideo post graduale cā-
 tatur alleluia: quod significat inessa-

bile gaudij angeloz & hoim i eterna
 felicitate laudantium deū. Diaconus
 suscipiens codicē euangeli benedictio-
 nē a sacerdote postulat: ad significandū
 qd nullus debet predicare nisi mittat.
 Lectio em̄ euangeli predicationē xpi
 significat. Et debet legi in loco magis
 eminenti q̄ epistola. iuxta illd. Esa. li.
 Sup montē excelsus ascende tu q̄ eu-
 gelizas syon: & q; corde creditur ad iu-
 sticiam: ore autē confessio fit ad salutē:
 vt ostendat ecclesia qd euangeli verbum
 corde recipit: mor post euangeliū fides
 symbolū ore decantat: quod tamen sa-
 cerdos incipit vt significet qd xps ore
 proprio xpianam fidem docuit. Offertō-
 riū qd cantat significat sacerdotem
 oblaturū sacrificiū laudis. Qui autē
 dicat oremus: premitit dñs vobiscū:
 ad significandū: q; nisi dñs sit nobiscū
 ad salutem nostrā orare non possum⁹.
 Secūdo significant in missa quedā
 pertinentia ad xpi passionem. Nā post
 offertoriū fit silentiū dicuntur oratio-
 nes tacite: ad representandū illud xps
 quo xps non ambulabat palā inter iu-
 deos cū eum interficere cogitarent: q;
 tamen appropinquante passiōe iterū
 palam ambulauit: ad hoc significandū
 exclamat sacerdos. Per oīa secula se-
 culozum. Prefatio autem est quedam
 gratiarum actio & diuine laudis cons-
 fessio: representans illā gratiarū actio-
 nem quam sancti reddunt xpo in celo.
 Sāctus representat laudem quā sibi
 cecinerūt pueri hebreoz in dnica pal-
 marū. Eleuatio corporis xpi represen-
 tat eleuationē xpi i cruce: demissio des-
 positionē eius de cruce. Postio super
 palā inuolutionē in syndone munda-
 pala em̄ syndonem representat. Ideo
 dicit de conse. dis. f. c. cōsulto. Cōsulto
 omniū statuimus vt sacrificiū altaris
 non in serico panno aut tinco. quisq;
 celebrare presumat: sed in puro lino
 ab epo consecrato terreno: scz lino pro-
 creato atq; contexto: sicut corpus dñi
 nostri iesu xpi in syndone lince mūda-

sepultum fuit. Nec ibi. Cum autē sacerdos dicit: Nobis quoque peccatoribus: representat contritionē et confessionem latronis alterū increpantis: et miseriam cordiam perētis: eo quod Lenturio et qui cū eo erant reuertebantur percutiētes pectora sua. Quando sacerdos exclamans dicit: Pater noster et. reductio est ad memoriam illius clamoris: quē emisit xps in hora mortis dicens: Pater in manus et. Altare crucem significat. Calix sepulchrum. Patena lapidem quo sepulchrum fuit clausum. Tertio significantur in missa quedam pertinentia ad xpi resurrectionē. Nam cū sacerdos dicit: Pax dñi et. Insinuat quod via sabbatorum stetit iesus in medio discipulorum suorum: et dixit eis: Pax vobis. Et quia tunc dedit eis potestatem remittendi peccata: ideo choros exclamat. Signum dei et. quod ter repetit ad significandum quod petimus nobis dimitti peccata cogitationis: locutionis: et operationis. per quorum remissionē veniemus ad eternam pacem. Postcommunio significat gaudium apostolorum de xpi resurrectione. Ite missa est. representat illud quod dictum est apostolis post ascensionem in celum: hic iesus qui assumptus est et. Deo gratias: representat apostolos ingressos in hierosolimam cū gaudio magno unanimiter perseverantes in oratione. Si significat etiā quod beneficio redemptionis nostre cuius mysterium representat in missa debemus esse in continua gratiarum actione. Si quis deo quereret: cur non dicit: Ite missa est. in quibuslibet missa. Respondet Bon. dist. xij. quarti. in declaratione littere. quod quedam missae celebrantur specialiter ad honorem sanctorum. et quia ipsi sunt beati et coram deo: ideo in talibus licentia est populo et dicit: Ite et. quasi festinate ingredi in illam requiem. Quedam missae specialiter celebrantur ad salutem viuorum. et quia non sumus certi de salute nostra. ideo debemus continue solliciti esse: ne per nostram ignauiam in nobis missae efficacia deperat. Ideo dicit in

missa. Benedicamus dño. Quedam missae specialiter dicuntur ad requiem defunctorum. et in illis dicit: Requiescant in pace. Si autē adhuc aliquis quereret quod ad inuenit ritum celebrandi missam cū tot conditionibus. audiat Rich. di. in declaratione lre. di. xij. quarti. Missam beatus Petrus apostolus primus omnium Antiochie dicit celebrasse secundum quod dicit Augustinus. li. ij. de sacris. parte. vij. c. vi. et de cōse. di. j. c. Jacobus dicit: Jacobus frater dñi secundum carnes cui primū tradita est hierosolymitana ecclesia. et Basilius cesariensis episcopus tradiderunt nobis missae celebratione. id est missae celebrande ordinē. secundum glo. ibidem. Et post alij alia addiderunt ad solennitatem et decorem: vt haberetur distinctio. xj. c. ecclesiasticarum.

¶ An sit melior missa sacerdotis boni quam mali: et an sit de obligatione audire missam: et qualis missa sit audienda humiliter reuenter et deuote. Caplm. iij.

¶ Tertium mysterium declarandum de missa dicitur auditio. In quo considerabimus ad huc tria: videlicet

Primo meliorationem.

Secundo obligationem.

Tertio deuotionem.

¶ Primo consideremus meliorationem: vtrum melior sit missa boni sacerdotis quam mali: Et quibusdam videtur quod non propter verba Greg. qui in registro ait: Ne inquam magnam laqueum incidit quod diuina et ocula mysteria plus ab alijs sanctificata fieri posse credunt: cū vni idē spiritus sanctus ea mysteria occulte atque invisibiliter operando sanctificet. Sed in contrarium est illud quod scribit. j. q. j. c. ipsi sacerdotes. vbi sic habet: Quanto sacerdotes fuerint digniores: tanto facilius in necessitatibus pro quibus clamant exaudiunt. Et idē facit. c. ibidem sacerdotes. et c. sacrosancta. Respondet Tho. iij. pre. q. lxxij. ar. vj. quod in missa duo sunt consideranda. scilicet ipsius sacramenti: quod est principale: et orones: quod in missa fiunt pro viuis et mortuis. Quia tū ergo ad sacramentum non minus valet missa

Seria. V. in cena dñi.

mali sacerdoti q̄ boni: q̄ vtrubiq̄ idē
 cōficiat sac̄m. Ad q̄d facit. c. cū scriptu
 ra. s. q. s. r. c. significastis. r. c. non qua
 les. r. c. dñs. r. c. nō nocet. De oratiōe
 aut̄ que fit in missa. dicēdū q̄ pōt cōsi
 derari dupl̄. Uno modo inquatū haz
 ber̄ efficacīā ex deuotiōe sacerdoti orā
 tis: r̄ sic nō est dubius q̄n missa melio
 ris sacerdotis est magis fructuosa.
 Alio modo oratio pōt p̄siderari inquā
 tū profertur a sacerdote in persona to
 tius ecclesie: cui⁹ sacerdos est minister
 quod quidē ministeriū etiā in peccato
 ribus manet. Unde quantū ad hoc est
 fructuosa nō solā oratio sacerdoti pec
 caronis r̄ missa: sed etiā oēs alie eius
 oratiōes quas facit in ecclesiasticis of
 ficijs: in quib⁹ gerit p̄sonā ecclie. Qua
 rtiōes tñ ei⁹ priuate nō sunt fructuose.
 Greg. ergo loquit̄ de v̄itate sacramen
 ti in autoritate p̄allegata ad partem
 cōtrariā. Ex quo Bon. dist. xij. q̄rti. sen.
 ar. s. q. iij. di. Si q̄s libēt⁹ audiat mis
 sam meliōris sacerdoti: credo q̄ bñfa
 cit: dū tñ credat ip̄m i substantiālib⁹ nō
 supercedere pctōrē: alioq̄n periculose
 erraret. ¶ Sec̄do cōsiderem⁹ misse obli
 gationē: de qua sic loquit̄. c. missas. de
 p̄se. di. s. Missas die dñico secularib⁹
 audire totas speciali ordie precipim⁹:
 ita vt ante bñdictionē sacerdotis egre
 di popul⁹ nō p̄sumat. Ubi circa tria
 dubitare cōtingit. Primo vtrū clerici
 r̄ religiosi teneantur seruare hoc statu
 tum: q̄ dicit̄ secularib⁹? Et videt̄ Job.
 an. in rosario super dicto. c. q̄ si ad hoc
 tenent̄ laici multo magis r̄ clerici: qui
 totaliter dediti sunt diuino cultui: vt
 p̄t. xij. q. s. c. duo sunt genera. ¶ Sec̄do
 dubitat̄ vtrū eadē sit obligatio audire
 missam alijs dieb⁹ festiuis q̄ r̄ diebus
 dñicis? Et dicēdū q̄ sic: q̄ de similibus
 idē est iudiciū. Nā statutū de auditiōe
 misse factū fuit vt saltē p̄ illo tpe voca
 retur diuinus. Ex quo precipit̄ q̄ tota
 missa audiat̄. vt p̄t. in p̄allegato. c.
 missas. r̄ in. c. oēs fideles. r̄ in. c. cum
 ad celebrādas. Sed alia festa ab ecclia

precepta sunt sup̄addita dieb⁹ dñicis
 vt in illis vacet̄ diuinis: ideo populus
 in illis festis p̄dictis audire missas re
 netur. Et hoc colligit̄ ex his q̄ dicunt̄
 eē de parochijs. in. c. vt dñicis vel fe
 stiuis dieb⁹. ¶ Tertio cōtingit dubitari
 re vtrū peccet q̄ nō audiat missam a
 pio parochiano? Et dicunt̄ cōter do
 ctōres q̄ nō. dūmodo non fiat ex con
 tēptu: r̄ p̄prius sacerdos nō requirit̄
 qui si requireret indiscretet̄ indebitē
 esset audiēdus: puta si requireret impe
 diens deuotionē salutē parochiano
 rū: puta si requireret aliq̄m parochia
 nū: vt audiret missas suā: dum ille velle
 let pegrinari: vel p̄ implēdo aliq̄o vo
 to: vel p̄ cōsequēda aliqua idolegētia.
 Nā requisitio sacerdotis in tali casu ir
 rationabilis esset r̄ iniusta. Similiter
 etiā cū populus ire velle ad audiēdū
 verbū dei ab aliquo illud p̄dicare: qui
 autoritatē habeat p̄dicandi: sicut h̄c
 solent religiosi mendicantes: iniquum
 p̄culdubio esset si sacerdotēs astringē
 re velle suōs subditos: vt om̄i s̄o v̄bo
 dei missas audirēt in parochia: i quo
 etiā casu subditi ei nō obediētes meo
 iudicio nō peccāt: q̄ vt inq̄t. Bern. i. li.
 de p̄ceptiōe r̄ dispēsatiōe in quā p̄
 culdubio foret si ea que sunt pro solā
 charitate instituta cōtra charitates te
 nerēt: s̄ obseruare statutū de audiriō
 ne misse in p̄pua parochia est institu
 tū pro charitate: ergo nō debet serua
 ri cōtra charitatē. Esset aut̄ cōtra cha
 ritatē si popul⁹ cōis impediret̄ ne posset
 cibari: r̄ recreari sp̄uali doctrina: r̄ ma
 rime q̄ vt in plurib⁹ ipsi curati r̄ parro
 chiani aut nō predicāt: aut p̄dicare ne
 sciunt: r̄ tñ vt diximus in sermone de
 verbo dei: vt habet̄ eē de offi. iudicis
 ordi. c. inter cetera. Inter cetera q̄ ad
 salutē spectat̄ populi xp̄iani: pabulus
 verbi dei maxime nosc̄t necessariū: q̄
 sicut corp⁹ materiali: sic aīa sp̄ituali
 cibo nutrit̄. Si ergo necessitas corpor
 ralis aut t̄p̄alis excusat a p̄tō nō aut
 diētes simpl̄ missas r̄ ex cōseq̄. enri. li.

illa nō audiāt in parrochia: multo for-
 tius necessitas spūalis excusabit: q̄ vt
 dicē est: inest pplo cōmuni ad audien-
 dū v̄bū dei. Vortādi tñ sunt oēs tā vi-
 ri q̄ mulieres: vt suos parrochianos
 reuerent: s̄ suetasq̄ faciāt oblatiōes:
 et cū eoz benedictiōe se trāfferāt cum
 adest legitima causa ad missas alibi
 audiēdū: imo laudarē si ip̄i p̄res sacer-
 dotes cū predicat̄ v̄buz dei ab aliquo
 famolo viro surgerēt bono mane: et ce-
 lebrata missa pp̄los suos admonerent
 vt cōsuerēt ad p̄dicatiōes: ip̄iq̄ p̄ bo-
 no exēplo vna cū illis idē facerent qm̄
 vt dicē est satis indigēt seculares di-
 rigi p̄ v̄bū dei in viā salutis. ¶ Tertio
 cōsiderem̄ missę deuotiōnē. Audiēda
 eten̄ est humiliter: reuerēter ac deuos-
 te. Sūt tñ multi q̄ dñ missa celebratur
 ponūt se p̄pe os sacerdotis: p̄spicien-
 tes si de illo pasceres erant ac misce.
 Alij sacerdotem p̄ueniūt fortiter cla-
 mātes: Alia. i. excels̄. Credo. et similia.
 Nā dñ sacerdos facit pausas postq̄ di-
 cit̄ visibiliū et inuisibiliū anteq̄ sequat̄.
 Et in vñū dñm iesum xpm̄. Et illi sub-
 murmurātes dicūt: Et in vñū dñm et c.
 Multi adhuc nō curāt audire ea q̄ sa-
 cerdos in missa dicit: sed suas orōnes
 et officia genuflexi dicunt: qui tñ q̄ diu
 sacerdos alte loquit̄ aut cantat astare
 debēt missę cū silētio et intente audire.
 vt d̄ de p̄sca. di. f. i. c. aplica. Qñ dñ
 sacerdos secretas orōnes et canonē di-
 cit: tñ possunt et ip̄i dicere orationes
 et orare nō tñ cū strepitu faciēdo: pis-
 pis: pis: et turbādo mentē sacerdotis.
 Pleriq̄ etiā volūt audire missas q̄sdā
 peculiāres om̄issa pp̄ria missa diei do-
 minici aut festi p̄cepti: q̄ si sciēter id fa-
 ciūt non excusant a pctō nisi audiant
 missam pp̄riā. Alij d̄: et de cele. mis. c.
 q̄dā. Quidā laicōz habēt in cōsuetudi-
 ne vt p̄ singulos dies audiāt euāgelij.
 In principio erat v̄bū et missas pecu-
 liāres: hoc est de sancta trinitate: et de
 sc̄to michaelē: et ideo statutū est vt vl-
 terius hoc nō fiat nisi suo tpe. Et nū

aliquis velit propter reuerētiā sanctę
 trinitatis nō pro alia deuotione audi-
 re. Sed si voluerint vt missę sibi cāren-
 tur de eodē die missas audiant p̄ sala-
 te viuoz ac etiā defunctorum. hec ibi.
 Quare vt finem huic sermōi demus
 audiēde sunt missę cum omni māfue-
 tudine et feruore: qm̄ sic audientes cōs-
 sequuntur in hoc seculo dei grām et in
 futuro sempiternā gliam: i. qua viuūt
 regnat de? p̄ eterna sela seloz. Amen.
 ¶ Feria quinta in cena dñi: de sacramē-
 to baptismat̄ p̄ quod efficiunt̄ hoies
 dei filij p̄mittentes in illo abrenun-
 ciare diabolo et eius p̄p̄is. Ser. lxxij.

Ni loq̄ ē nō v-

diget nisi vt pedes lauet̄
 s̄ est mūdus: tot̄. Verba
 sunt redemptiōis nostrī
 Job. xij. et i euāgelio hodierno. Abul-
 ta debet esse mūdicia mēt̄is oib̄ q̄ per
 sac̄m baptismi regnati facti sūt p̄cia-
 pes et heredes celestis regni dñi iesu
 xpi. Per baptismū nāq̄ filij dei effici-
 mur. i. illo p̄mittētes abrenūciare p̄ia-
 bolo: et oib̄ p̄p̄is ei. vt notat de p̄se.
 di. iij. c. p̄ma igit̄. et c. p̄mū iterogef.
 Qñ aut̄ pleriq̄ tanti bñficij in memo-
 res: oē cor suuz ad mūdāna atq̄ terre-
 na p̄uertūt p̄i p̄dētes nō solū repro-
 missam b̄ritudinē: verū etiā habitē di-
 gnitatē et grām p̄ baptismū: idcirco de
 ip̄o in p̄nti s̄mone aliqua discutiem̄:
 vt intelligētes tāti sac̄i v̄tutē p̄minē-
 tiaz et sublimitatē conemur iuxta salua-
 tois nr̄i s̄nias in v̄bis allegatis p̄ the-
 mate lauare pedes. i. mēt̄is affectiōes
 mundare ab oī inq̄namento et turpitu-
 dine iordinati amoris cuiuscūq̄ boni
 creati. De ip̄o itaq̄ baptisinate locutu-
 r̄: tria mysteria p̄ponim̄ declaranda.

Primum dicitur diffinitionis.

Secūm obligationis.

Tertium fructificationis.

Quid sit baptismus et de eius institu-
 tione ac materie determinatiōe: nec
 non et forme obseruatione. Caplin.